

До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.075
Одеського державного університету
внутрішніх справ
65044, м.Одеса, вул Успенська, 1

ВІДГУК

Офіційного опонента, кандидата юридичних наук, Журавльової Зорі Владленівни на дисертацію Кияна Дмитра Володимировича «Адміністративно-правовий механізм вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що вирішення спорів в галузі публічних закупівель являє собою одне із пріоритетних напрямків діяльності органів державної виконавчої влади та судів.

Однією з ключових функцій держави є забезпечення економічного розвитку, і в цьому контексті публічних закупівель виступають важливим інструментом, здатним стимулювати економічні зміни. Перехід від державної економіки до ринкової моделі організації господарських відносин виявив обмеженість ринкових механізмів у формуванні ефективних економічних зв'язків без втручання держави. У міжнародній практиці основним способом подолання цієї проблеми стало впровадження системи публічних закупівель, яка регулюється спеціальними нормативними актами. Ця система включає комплекс взаємопов'язаних інституцій, що діють у межах чітко визначеного правового поля та використовують як конкурентні, так і неконкурентні методи закупівель для досягнення економічних цілей.

Проблематика зловживань у сфері публічних закупівель проявляється вже на початкових етапах організації конкурсних процедур, зокрема під час оприлюднення інформації та розробки тендерної документації. Одним із найбільш поширених порушень є формулювання нечітких або надмірно

жорстких вимог до учасників, що створює штучні бар'єри для входу на ринок та обмежує конкуренцію. Не менш серйозною проблемою є невизначеність у описі предмету закупівлі, яка ускладнює для потенційних учасників можливість адекватно оцінити характеристики товарів, робіт чи послуг.

Враховуючи зазначене, дослідження адміністративно-правового механізму вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні є вкрай актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Кияна Д.В. виконано відповідно до Стратегії Національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки та затвердження операційного плану її реалізації у 2024-2025 роках (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2024 року №76-р), відповідно до плану наукових досліджень «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), загально-університетської теми науково-дослідних робіт «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та теми науково-дослідних робіт кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ: «Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами» (державний реєстраційний номер 0121U109272).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 30 жовтня 2020 р. (протокол № 3).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується використаною нормативною базою, коректною методологією, належною теоретичною та емпіричною базою дослідження. Нормативно-правову та теоретичну базу дисертаційного

дослідження становлять: положення Конституції України, законодавчих актах, ухвалених Верховною Радою України, нормативних актів, прийнятих Президентом України, Кабінетом Міністрів України та центральними органами виконавчої влади, а також міжнародні договори, які набули обов'язкової сили для України внаслідок їх ратифікації вищим законодавчим органом держави.

Емпіричною базою дослідження є узагальнення практичної діяльності Антимонопольного комітету України, аналітичні звіти міжнародних інституцій та громадських організацій, дані Єдиного державного реєстру судових рішень.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зумовлених метою й особливостями досліджуваної теми. У процесі дослідження адміністративно-правового механізму вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні були використані такі методи наукового пізнання: діалектичний, історичний, логіко-юридичний, формально-логічний, системно-структурний, порівняльно-правовий.

Мета дослідження, визначена Кияном Д.В. полягає у формуванні теоретико-методологічних основ правового вирішення спорів під час проведення публічних закупівель в Україні та розроблення пропозицій щодо удосконалення адміністративного законодавства України у цій сфері.

Аналіз структури дисертаційного дослідження свідчить, що робота логічно пов'язана з визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження, та передбачає висвітлення тих питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми.

Відповідно, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та методологічно вірними, такими, що мають системний, комплексний характер та містять наукову новизну.

Наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Оцінюючи наукову новизну слід зазначити, що дисертація Д.В. Кияна є однією з перших в українській адміністративно-правовій науці кваліфікаційних наукових праць, в якій отримано нові результати у вигляді комплексу наукових висновків відносно адміністративно-правового механізму вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні.

Сформульовані та аргументовані автором результати дисертаційного дослідження є важливими у теоретичному та практичному аспектах, містять елементи наукової новизни та пропозиції щодо удосконалення законодавства. Серед них слід відзначити наступні:

- авторську дефініцію поняття «державного контролю в сфері публічних закупівель» – це діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів в межах повноважень, передбачених законом, щодо законності здійснення, виявлення, запобігання та припинення порушень вимог законодавства суб'єктами публічних закупівель»;

- сформовано визначення механізму захисту від антиконкурентних узгоджених дій учасників процедури публічних закупівель з боку антимонопольних органів, як комплекс попереджувальних, процесуальних та організаційних заходів, що здійснюється Антимонопольним комітетом України відносно учасників публічних закупівель, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції.

Важливими є і удосконалення автором положень щодо: терміну «публічні закупівлі» що охоплює визначені законодавством правові механізми, спрямовані на забезпечення ефективного витрачання бюджетних коштів на придбання товарів, замовлення послуг чи виконання робіт, необхідних для задоволення суспільних потреб. Ці процедури передбачають конкурсний відбір пропозицій учасників відповідно до встановлених критеріїв, що враховують специфіку замовника, місцезнаходження постачальника, строк дії тендерної пропозиції, а також забезпечують

здійснення контролю, нагляду, координації та моніторингу з боку уповноважених державних органів з метою дотримання принципів прозорості, законності та ефективності у сфері державних закупівель;

-визначення адміністративно-правовий спір- це юридичний конфлікт між фізичними або юридичними особами, з одного боку, і суб'єктом владних повноважень – з іншого, який зумовлений здійсненням останнім управлінських функцій і може вирішуватися як в судовому, так і в позасудовому порядку, із застосуванням спеціальних процедур;

-систему нормативно-правового регулювання вирішення спорів у сфері публічних закупівель, що включає різнорівневі акти, серед яких особливе місце займають 1) міжнародно-правові документи, які визначають основні принципи та зобов'язання України у цій сфері. До таких належать міжнародні угоди, ратифіковані національним законодавством, зокрема Загальна декларація прав людини, яка закріплює фундаментальні правові гарантії, а також Закон України про ратифікацію Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, який встановлює зобов'язання щодо гармонізації національного законодавства у сфері державних закупівель із європейськими стандартами та процедурами; 2) національні нормативно-правові акти, які можливо поділити на 2 групи: а) загальні- які мають загальні положення і лише «торкаються» питань публічних закупівель (Конституція України; Кодекс України про адміністративні правопорушення, Цивільний кодекс, Господарський кодекс та ін.); б) спеціальні- регламентують порядок розгляду спорів (Закони України «Про публічні закупівлі» рішення Антимонопольного комітету України, постанови Верховного суду України та ін).

Потребують уваги положення що набули подальшого розвитку: досвід Данії щодо впровадження у цій країні правових та управлінських інновацій у сфері державних закупівель.

Дисертаційне дослідження містить також низку інших цікавих та аргументованих висновків, пропозицій та рекомендацій.

Таким чином, ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків та рекомендацій відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Наукове та практичне значення роботи. Виконане Кияном Д.В. наукове дослідження сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для сфери адміністративного, господарського, цивільного права та правозастосовної діяльності державних органів і посадових осіб органів правосуддя.

Теоретичні положення і практичні рекомендації, відображені в дисертації, надалі можуть бути використані у науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень питань адміністративного механізму вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету в внутрішніх справах від 28.09.2024 р.); в освітньому процесі – для підготовки монографій, підручників та посібників з навчальних дисциплін: «Антикорупційне законодавство», «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження Одеського державного університету в внутрішніх справах від 24.09.2024 р.).

Основні положення наукового дослідження висвітлено в 3 наукових статтях оприлюднених у фахових виданнях у галузі права та у 4 тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Наголошуючи загалом на високому теоретичному рівні дослідження, його практичному значенні, слід також торкнутися й дискусійних положень роботи:

1. Україна стикається з серйозними викликами у сфері вирішення спорів, пов'язаних із публічними закупівлями. Такі спори часто

виникають через зловживання, які проявляються у випадках передчасної оплати або необґрунтованого затягування розрахунків з боку замовників. Під час публічної презентації хотілося б почути Вашу думку відносно ризиків щодо публічних закупівель, які можуть бути підставами виникнення спорів.

2. На сторінці 55 дисертаційного дослідження автором надається класифікація публічних закупівель. Залежно від процедури закупівлі, які можуть бути загальними або спрощеними. Але автором не розкрито сутності цього виду закупівель.

3. На сторінці 138 автор вказує, окремо варто звернути увагу на спеціальні норми, які регулюють процедуру подання та розгляду скарг у контексті закупівель товарів, робіт і послуг, спрямованих на забезпечення оборонних потреб держави. У таких випадках строк розгляду скарги органом оскарження становить лише три робочі дні з моменту отримання від замовника всіх необхідних документів, які були затребувані для розгляду. При цьому загальний термін розгляду скарги не може перевищувати 10 робочих днів з дати її ініціювання, що підкреслює нагальність та важливість швидкого вирішення спорів у цій сфері. У цьому контексті потребує додаткового роз'яснення сутність цих спеціальних норм.

4. Досить неоднозначною є пропозиція автора, відображена у пункті 8 висновків дисертаційного дослідження, де автор представляє ознаки адміністративно-правових спорів: 1) специфічне становище їхніх суб'єктів – учасників спірних правовідносин; 2) обов'язковим учасником адміністративно-правового спору є наділений владними повноваженнями орган публічного адміністрування, його структурні підрозділи, посадові особи; 3) адміністративно-правовий спір має особливий предмет регулювання, пов'язаний з широким діапазоном напрямків діяльності управлінського характеру; 4). особливий порядок вирішення даної категорії спорів; 5) питання спору належить до галузі адміністративного права; 6) вирішуються як в судовому так і позасудовому порядку. Пояснення потребує пункт 5) питання спору належить до галузі адміністративного права.

У цілому висловлені зауваження мають дискусійний характер та не знижують загальну позитивну оцінку проведеного дослідження. Робота виконана на вельми актуальну тему, відрізняється новизною, містить приріст наукового знання щодо розв'язання теоретичних та практичних питань, пов'язаних з адміністративно-правовим механізмом вирішення спорів в сфері публічних закупівель.

Висновок. Дисертація Кияна Дмитра Володимировича «Адміністративно-правовий механізм вирішення спорів у сфері публічних закупівель в Україні», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 - право, є:

1) завершеним особистим рукописом, у якому вирішено наукове завдання, що склало зміст предмету даного дослідження;

2) відповідає спеціальності 081 - «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – Киян Дмитро Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 - «Право» за спеціальністю 081 - «Право»

Офіційний опонент

Провідний науковий співробітник

приватної установи «Науково-дослідний
інституту публічного права»

кандидат юридичних наук

З.В. Журавльова

«__»_____2025р.